

R/41. Portré c. film
cenzuraszövege

Cím: Portré 1962/63. Aláhuzni. Irták: Török György és Wiedermann Károly. Fényképezte Bodrossy Félix. Összeállította B. Mészáros Edit. Gyártásvezető Sike István. Munkatársak Friedbauer István, Steiner László, Wechter Ernő és Cipó Ibolya. Rendezte Wiedermann Károly. A SZOT megbízásából készítette a Budapest Filmstúdió. Forgalomba hozza a MOKÉP. Ez a film azokat az embereket mutatja be, akik napi munkájuk után vállalták a rendszeres iskolai tanulást is. 1. Távoli. Aláhuzni. Nagyüzem szerelőcsarnoka. A gép filmünk főhőse felé közelít. Aláhuzni. Itt dolgozik filmünk főhőse. 39 éves üzemlakatos. A dolgozók esti általános iskolájának nyolcadik osztályos szorgalmas tanulója. - Menj egy kicsit közelebb hozzá, ugy. Így jó. - Öregem ebből a szemszögből nem tudok ~~szégyen~~ továbbmenni. - Akkor állj le! Kezdjük el újból. Közelítsük meg másfelől ezt a témát. Figyelj csak, van egy ötletem. - Halljuk! - Azzal indulhatnánk, hogy filmünk főhőse a legjobb munkás és legszorgalmasabb tanuló, a legjobb családapa és minden tétét a kollektív érzés, a becsület hatja át. - Elcsépelte frázisok. Mondj valami emberibbet róla. - Hát mondjuk induljunk ki abból, hogy emberünk hős. A munkában és a magánéletben is átlagon felüli nagy tettek jelzik utját. Ezután visszapillantunk a múltba, hogy honnan indult el ez az ember. Részletesen ábrázolnánk sanyaru gyermekkorát. - Borzalmas, ezt ne is folytasd. - Én segíteni akartam, de ha nem jó, hát hagyjuk abba. - Ne haragudjanak, hogy beleszólók a dolgukba, de talán segíthetek maguknak valamit. Várjanak egy pillanatig, mindjárt jövök. Hát én csak azt szeretném maguknak mondani, hogy... - Nem szabad megszólalnia! Modern, szövegnélküli filmet csinálunk. - Mi ugyanis szüszavú emberek vagyunk elvtárs, de azt már megtanultuk, hogy amit gondolunk, vagy tudunk, azt bátran ki is mondjuk. Képzeld el, mi már azt is tudjuk, hogy mi az az izé..., az a szemantizmus, merthogy gyakran járunk moziba. - Gyorsan bontsunk formát. - Oooh a formabontás, hát ez sem új. A feleséggel tavaly színházbérletet váltottunk, ott láttuk ezt a, mi a nehézség, ezt a izé... musical comedy-t. Hát persze maguk most inkább arra kíváncsiak, hogy az ilyen magamfajta munkásember, aki már ugy a 40 felé jár, miért indult ugy neki újra a tanuláshoz. - Igen, igen, erről beszéljen, csak arra kérem nagyon őszintén és nagyon egyszerűen. - Meglesz. Na, nézzék csak, ez az én osztályom. Harmincan kezdtük a nyolcadikat. Az első hónapban heten kimaradtak. Érdekes, hogy főleg a fiatalok. Így aztán most 23-an vagyunk, ahogy mondani szokták "öregdiákok", bár ha megnézik pl. ezt a Horváthot, ugye nem is olyan öreg? 4 évvel ezelőtt jött föl Pestre. Az építőiparban dolgozik, segédmunkás. 3 éve talán annak, hogy egy daru mellé beosztották segítőnek. Épületgépész szeretne lenni. Ha elvégzi az általánost, azt mondja beiratkozik a technikumba. Esze, meg ideje van hozzá, na meg akarata is. - Ez az ábra egyetlen mozgó csiga működését tünteti fel. Ebben az esetben a teher 2 kötélen lóg és a szerkezet az erőt megfelel. Ugyanezen az elven alapszik a csigasor, amelyben több álló csiga és mozgó csiga működik egyszerre. Ez a szerkezet annyiadrészére csökkenti a felhúzáshoz szükséges erőt, ahány álló és mozgó csiga együttvéve szerepel a csigasorban. Ugyanis a teher annyi kötélen lóg... - És ő? - Kerekesné eladó egy áruházban. Ő volt a nyolcadik, aki kimaradt, alig néhány héttel a tanítás megkezdése után. - Menjünk tovább, ebben a filmben ne beszéljünk róla. - Azt hiszem, beszélni kell róla. - De ha egyszer kimaradt? - Csak egy hónapra, most már újból velünk van. Tudja, éppen József Attiláról tanultunk.

Anyám. József Attila verse. A bögrét két kezébe fogta, úgy estefelé egy vasárnap, csöndesen elmosolyodott és ült egy kicsit a félhomályban. Kis lábosában hazahozta kegyelmeséktől vacsoráját, lefeküdtünk és eltűnődtem, hogy ők egész fazékkal esznek. - Köszönöm, elég, folytassa Kerekesné. - Anyám volt, ^{apó} korán meghalt, mert a mosónők korán halnak, a cipeléstől reszket lábuk és fejük fáj a vasalástól és mert hegyvidéknek ott a szennyes, ~~mindig~~ nyugtató felhőjatek a gőz, s levegőváltozásul a mosónőnek ott a padlás. Megáll a vasalóval, törekeny természet a tőke megtörte, mindig keskenyebb lett, gondoljátók meg, proletárok, a mosástól... - Édes anyucikám! - Hát akkor folytatjuk. A mai órán rátérünk Gorkijra. - Kerekesné nem jött többé iskolába, pedig tudtuk róla, hogy nagyon szeret tanulni. Egyszer elmondta, hogy fiatalon ment férjhez, amiatt hagyta abba akkor a tanulást. Kellott a pénz, eladónőnek ment egy áruházba. Aztán megszületett a gyerek, megnőttek a gondok, ráadásul a férje beleszeretett egy másik asszonyba, valami gépirónőbe. Otthagytta a gyereket meg az asszonyt, mert az a másik nő műveltebb volt és okosabb. Kerekesné meg akarta mutatni hogy tud tanulni ő is, ha hagyják. De nem hagyták. Megtudtuk, hogy a gyerekekre, amíg Kerekesné iskolába járt a szomszédasszony vigyázott szivességből. Aztán egy napon megunta a pesztrálást, azt mondta, hogy az anya csak maradjon anya. Minek tanul egy felnőtt asszony. Elmentünk Kerekesnéhez és megbeszéltük vele, hogy a gyerekekre ezután majd a tanítási napokon hetente kétszer egy idősebb néni fog vigyázni.

Az osztály közös alapon igénybevette a pótmama szolgálatot. - Ma Afrika hegy- és vízrajzával fogunk foglalkozni. - Így aztán Kerekesné problémáinak egy részét úgyahogy megoldottuk. Jövő héten elmegyünk a férjéhez, beszélünk vele is. - Jó, de most már magáról is mondjon valamit. - Magamról? Mit is mondhatnék? Éppen olyan vagyok, mint a többi. Nahát, ennyi az egész: tanulok én is a fiammal együtt. Itt dolgozik mellettem a műhelyben. Lakatos lesz ő is, mint az apja. Na megyek, már vár a munkám. No, viszontlátásra! - Viszontlátásra! - ~~xxxxxxx~~ Egy pillanatra! Azt akartam mondani, hogy mi nagyon szeretünk tanulni, mert a tanulás az senkinek sem árt. -